

Een Merovingisch grafveld in de Gelderakkers

door Hans Schoenmaker

De Gelderakkers, sedert honderden jaren het Spul genoemd, is duizenden jaren intensief bewoond geweest. Gedurende lange tijd zijn er in dit gebied nederzettingen gevormd en doden begraven. Sporenclusters, losse sporen en structuren van de late prehistorie tot de volle middeleeuwen tonen aan, dat dit een archeologisch waardevol gebied is.

Voorafgaande aan de bouw van nieuwe woningen in dit gebied voert ADC Archeoprojecten nu een archeologisch onderzoek uit om de sporen op te graven en te documenteren. Al snel wordt een bijzondere ontdekking gedaan. In een van de eerste werkputten worden 25 begravingen en enkele crematies gevonden. De meeste begravingen zijn kistbegravingen, waarbij de kist in een grafkuil is geplaatst. Ook zijn er enkele kamergraven aanwezig, waarin de grafkist in een met planken beschoeide grotere "ondergrondse kamer" is geplaatst. Omdat opgraven tegelijk het vernietigen van de sporen betekent wordt alles vastgelegd. Een vlak wordt geschaafd, gefotografeerd en getekend. Vondsten worden genummerd en ingemeten, er worden bodemonsters genomen en houtskoolmonsters verzameld.

Rondleiding voor leden van de Heemkunde Kring Hilvarenbeek Diessen door projectleider Niels Bouma van ADC Archeoprojecten

De overledenen hebben bijzondere persoonlijke giften meegekregen, zoals bij mannen krijgersuitrustingen met zwaarden, bijlen, pijlpunten, een lans en een schild. Bij vrouwen en kinderen zijn fraaie kralensnoeren, mantelspelden en gouden hangers aangetroffen. Bij enkele overledenen is zelfs een gouden munt in de mond aangetroffen om de overtocht naar het rijk der voorvaders mee te betalen. Veel graven bevatten mooi versierde potten, bekers of schaaltes, waarin drank of voedsel gezeten moet hebben.

Het grafveld stamt uit de 6^e en 7^e eeuw. In die periode wordt Brabant gekoloniseerd door Frankische stammen. Deze tijd wordt wel de Merovingische periode genoemd naar de Frankische koning Merovech. Uiteindelijk blijkt dat er 150 kistbegravingen zijn en 14 crematies. Een grafveld van deze omvang dat bovendien compleet is opgegraven is uniek voor Nederland.

Hier in de Gelderakkers zijn de overledenen begraven van drie tot vijf generaties boerenfamilies die hier 1500 tot 1400 jaar geleden woonden en het land bewerkten. Een van de boerderijen is op ca. 120 meter afstand van het grafveld teruggevonden. Verspreid over de provincie zijn circa twintig Merovingische grafvelden gevonden. Deze kolonisten vestigden zich op de hoger gelegen delen van het landschap, de dekzandruggen, in de nabijheid van beekdalen te weten in het westen de Zuiderbeek en in het oosten het Spruitenstroompje. Het waren landbouwers, die ondermeer hier de verbouw van rogge introduceerden. Enkele plattegronden van boerderijen laten zien, dat het gebied al in de prehistorie in de Bronstijd en de IJzertijd veel bewoond werd.

Opgravingsterrein in het Spul op een topografische kaart van circa 1840.
Opgravingsterrein in het Spul op een topografische kaart van circa 1840.
Op de kaart liggen drie opgegraven gouden hangers.

Graven tekenen zich af als donkere rechthoekige Wakken

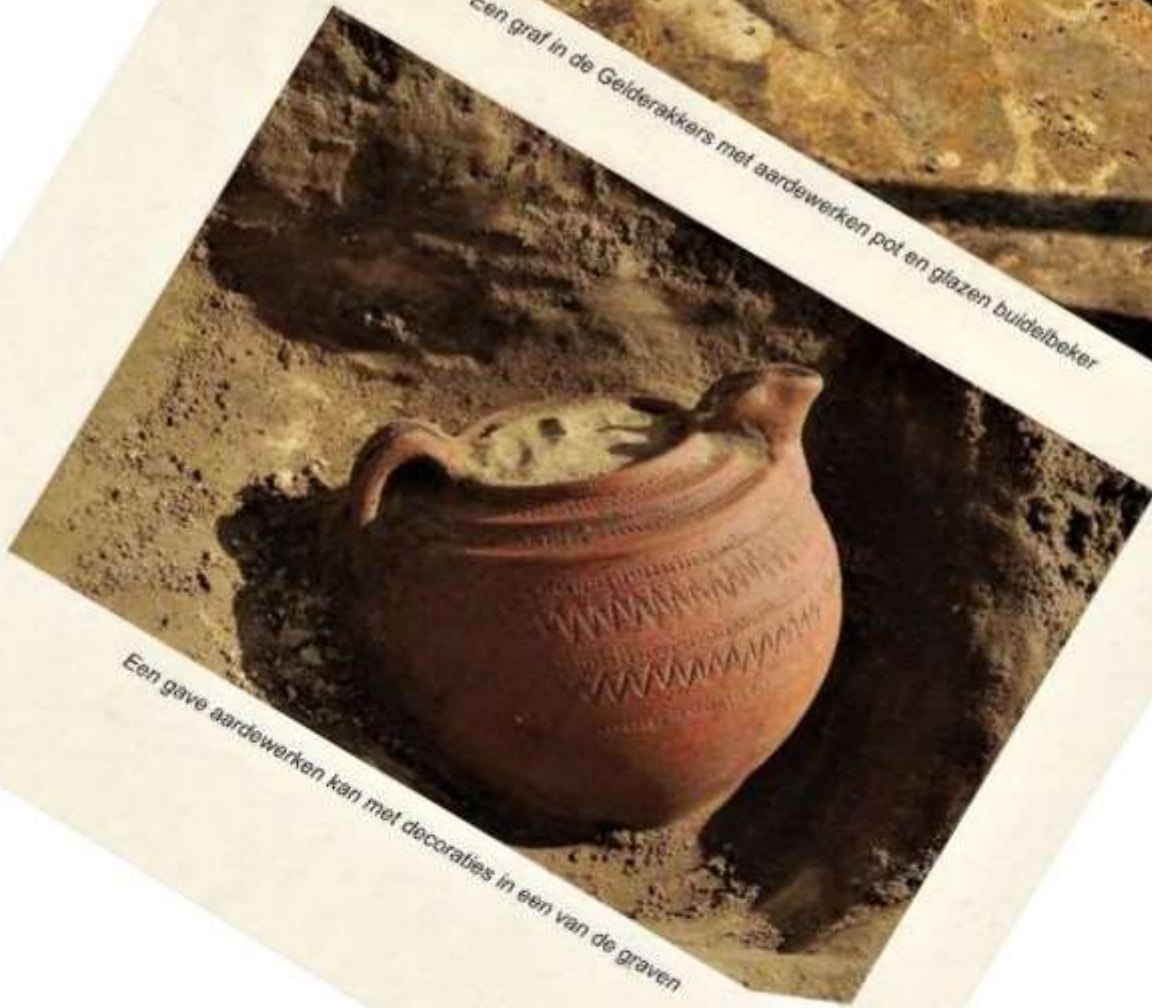
Paalsporen van vermoedelijk een vroeg middeleeuwse boerderij

Kamergraf met wapengraf van man (links) en vrouw (rechts)

Een graf in de Gelderakkers met aardewerken pot en glazen buidelbeker

Een gave aardewerken kan met decoraties in een van de graven